

Dear Colleagues and Readers,

It is my great pleasure to present to you this edition of the "Polish Journal of Endocrinology", dedicated to bone metabolism disorders. The longer life-span of the general population, unfavourable changes in our lifestyle, with prolonged sedentary time periods and too little time for exercise, improper nutrition habits and unsatisfactory exposure to sunlight in our latitude, as well as risk factors, including some medications, can stimulate the development of many degenerative diseases, including osteoporosis.

Osteoporosis is a civilisation disease, affecting both women and men, although, in the latter case, it is more often associated with secondary etiopathogenetic factors. Osteoporosis definitely more often affects the population of the elderly, especially the subjects with decreased bone mass, disturbed microarchitecture and compromised quality of bones. Compared to younger people, the elderly are more likely to experience falls, what directly increases the risk for fracture. It is worth emphasising that the social effects of osteoporosis are serious, while often underestimated. Increasing hospitalisation rates are recorded, with all their high costs of care, followed by rehabilitation and nursing, especially after femoral neck fractures. High mortality rates in osteoporosis should not be forgotten, either. Taking into account all the above-mentioned aspects of osteoporosis

and its effects, the actual situation in Poland is fairly comparable with that in other European countries.

Because of new discoveries and the longer and longer follow-up periods of treated patients, the knowledge and experience, regarding the diagnostics, therapy and management requires continuous verification, revision and updating. On April 21–22, 2010, a two-day meeting of experts on osteoporosis was held under the auspices of Professor Paweł Górski, Rector of the Medical University of Lodz. The meeting was organised by the Department of Endocrine Disorders and Bone Metabolism of the 1st Chair of Endocrinology, Medical University of Lodz, hosting such eminent personalities as Prof. Solomon Epstein from the United States (Professor of Medicine and Geriatrics, Mount Sinai School of Medicine New York, Clinical Research Department, Doylestown Hospital, Pennsylvania) as well as experts from various regions of Poland, dealing with osteoporosis in their daily practice, including, among others, Prof. Roman Lorenc — Warszawa; Prof. Janusz Badurski — Białystok; Prof. Edward Czerwiński — Kraków; Prof. Wanda Horst-Sikorska — Poznań; Prof. Wojciech Pluskiewicz — Zabrze; Prof. Marek Bolanowski — Wrocław; Prof. Bogdan Jabłoński — Lublin; Prof. Edward Franek — Warszawa; Associate Professor Bogna Drozdowska — Zabrze; Associate Professor Piotr Leszczyński

— Poznań; MD Waldemar Misiowski — Warszawa, and Prof. Ewa Sewerynek — Łódź. The leitmotif of that meeting was: "Management of Osteoporosis: A View from An Expert's Perspective" and its primary goal was a combination of current knowledge and results of the latest studies with the huge, practical experience of participating experts.

That meeting was followed by two 1-day training courses, held on April 23 and 24, 2010 and dedicated to 80 physicians from Poland, involved in the therapeutic management of osteoporosis. The active participation of Prof. Solomon Epstein and of other lecturers ensured a high level of the workshop and enabled a very fruitful exchange of views and experiences. In the course of the 4-day discussions and problems, highlighted in vivid argumentation, an initiative was launched to contain some of the knowledge on osteoporosis ma-

nagement in a special edition of the Polish Journal of Endocrinology.

I do hope that the compilation of osteoporosis approaching views and reports, which we have successfully included in this issue of the Journal, may be helpful in the selection of appropriate and available therapeutic protocols, simultaneously drawing our attention to any new problems which may emerge in the course of osteoporosis therapy. A few reports, contained herein, raise the issue of complications, experienced in the course of osteoporosis treatment and including such adverse episodes as atrial fibrillation, osteonecrosis of the jaw or atypical fractures.

Dear Readers, you are cordially invited to share the collection of concepts and ideas, contained in this edition, which — I wish — could, in some way, contribute to the excellence of care which we all provide.

*Prof. Ewa Sewerynek
Head of Department of Endocrine Disorders
and Bone Metabolism, Medical University of Lodz*

Szanowni Państwo,

Z największą przyjemnością przedstawiam Państwu numer „Endokrynologii Polskiej” poświęcony zaburzeniom metabolizmu kostnego. Przedłużenie średniej długości życia populacji, niekorzystne zmiany stylu życia na siedzący, mało aktywny, a także nieprawidłowe odżywianie i niedostateczna ekspozycja na światło słoneczne w naszej szerokości geograficznej oraz narażenie na czynniki ryzyka, między innymi używki i niektóre leki, sprzyjają rozwojowi wielu chorób degeneracyjnych, w tym osteoporozy.

Osteoporoza to choroba cywilizacyjna, która dotyczy zarówno kobiet, jak i mężczyzn, choć w przypadku płci męskiej częściej wiąże się z wtórnymi czynnikami etiopatogenetycznymi. Zdecydowanie częściej występuje w populacji ludzi starszych, z obniżoną masą kostną, zaburzoną mikroarchitekturą i jakością kości. Osoby w podeszłym wieku bardziej niż młode są narażone na upadki, co bezpośrednio zwiększa ryzyko złamań. Warto podkreślić, że skutki społeczne osteoporozy są poważne i często niedoceniane, a wiążą się ze zwiększoną liczbą hospitalizacji, wysoką śmiertelnością oraz dużymi kosztami rehabilitacji i opieki, zwłaszcza po złamaniach szyjki kości udowej. Pod tymi względami sytuacja w Polsce jest porównywalna z innymi krajami europejskimi.

Ze względu na nowe odkrycia oraz coraz dłuższy okres obserwacji pacjentów poddanych terapii doświadczenie i wiedza na temat diagnostyki, leczenia i postępowania wymagają ciągłej weryfikacji. W dniach 21–22 kwietnia 2010 roku odbyło się w Łodzi pod patronatem JM Rektora prof. dr. hab. n. med. Pawła Górskiego dwudniowe spotkanie ekspertów z kraju dotyczące osteoporozy. Zostało ono zorganizowane przez Zakład Zaburzeń Endokrynnych i Metabolizmu Kostnego I Katedry Endokrynologii z udziałem prof. Solo-

mona Epsteina ze Stanów Zjednoczonych (Professor of Medicine and Geriatrics, Mount Sinai School of Medicine New York, Clinical Research Department, Doylestown Hospital, Pennsylvania). Wzięli w nim udział goście z różnych regionów Polski zajmujący się na co dzień problematyką osteoporozy: prof. Roman Lorenc — Warszawa, prof. Janusz Badurski — Białystok, prof. Edward Czerwiński — Kraków, prof. Wanda Horst-Sikorska — Poznań, prof. Wojciech Pluskiewicz — Zabrze, prof. Marek Bolanowski — Wrocław, prof. Bogdan Jabłoński — Lublin, prof. Edward Franek — Warszawa, doc. Bogna Drozdowska — Zabrze, doc. Piotr Leszczyński — Poznań, dr Waldemar Misiorowski — Warszawa, prof. Ewa Sewerynek — Łódź. Głównym celem spotkania pod tytułem: „Management of Osteoporosis: The view from an expert's perspective” była konfrontacja wiedzy, wyników nowych badań z doświadczeniem osób biorących w nim udział.

Następnie, w dniach 23 i 24 kwietnia, odbyły się 2 jednodniowe kursy. Udział w tym spotkaniu prof. Solomona Epsteina ze Stanów Zjednoczonych i pozostałych wykładowców zapewnił wysoki poziom warsztatów oraz umożliwił wymianę poglądów i doświadczeń. W trakcie trwających 4 dni dyskusji oraz szczegółowego omawiania problemów podjęto inicjatywę opracowania aktualnego numeru „Endokrynologii Polskiej”.

Mam nadzieję, że obecne opracowanie ułatwi wybór dostępnej terapii osteoporozy oraz wskaże nowe problemy związane z jej leczeniem. Przedmiotem kilku rozdziałów jest omówienie powikłań leczenia osteoporozy, takich jak: migotanie przedsionków, martwica żuchwy czy atypowe złamania.

Zapraszam do lektury numeru obejmującego tematykę spotkania oraz zachęcam do wzięcia udziału w kolejnych warsztatach wiosną 2012 roku.

*Prof. dr hab. n. med. Ewa Sewerynek
Kierownik Zakładu Zaburzeń Endokrynnych
i Metabolizmu Kostnego Uniwersytetu Medycznego
w Łodzi*